

Københavns Universitet

Revisionsprotokollat af 27. oktober 2023

Revisionsplan og resultat af udførte revisionshandlinger i årets løb

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse

1. Konklusion på revisionen i årets løb
2. Revisors ansvar
3. Revisionens fokusområder
4. Finansiell revision
 - 4.1 Løn og gager
 - 4.2 Eksternt finansierede projekter
 - 4.3 Generelle IT-kontroller
5. Juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision
 - 5.1 Aktivitets- og ressourcestyring (økonomistyring)
 - 5.2 Løn og ansættelsesmæssige dispositioner
6. Opfølgning på bemærkninger fra tidligere revisionsprotokollater
7. Revisors ydelser samt uafhængighed
8. Underskriftsside

Symbolforklaring

- Risiko, der har væsentlig betydning for vurdering af årsrapporten og kræver ledelsens bevågenhed
- Ingen væsentlige kommentarer, men med anbefalinger eller observationer, der har ledelsens bevågenhed, for at imødegå risici eller områder/oplysninger, som bør have bestyrelsens opmærksomhed
- Ingen væsentlige eller kritiske kommentarer
- Juridisk-kritisk revision (SOR 6)
- Forvaltningsrevision (SOR 7)

Risiko

I protokollatet fremgår en række risici, som beskriver de særlige risici, som vi har fokuseret vores revision mod, og som vi har afdækket med revisionshandling. Risiko er ikke udtryk for fejl eller mangler, men alene den risiko, revisionen er målrettet mod at afdække.

Læsevejledning

Punkt 1 i indholdsfortegnelsen skal læses som en opsummering af planlægningen og en overordnet konklusion. For at få et hurtigt helhedsbillede af den udførte revision er det muligt at læse de grå bokse på de enkelte sider, som udgør et executive summary på de enkelte sider.

1. Konklusion på revisionen i årets løb

Konklusion på de centrale områder af den udførte revision i årets løb

1. Konklusion

Samlet set er det vores vurdering, at KU's økonomistyring og registreringer muliggør en pålidelig regnskabsaflæggelse. Endvidere har vi fået bekræftet, at vi kan basere vores revision på KU's forretningsgange og interne kontroller.

Den hidtil udførte revision har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger, og vi forventer, at bogføringen kan danne baggrund for revisionen af årsregnskabet.

Vi konkluderer endeligt på den udførte revision, når vi afgiver vores revisionspåtegning på årsregnskabet.

Vi har til højre anført de væsentligste overvejelser og observationer fra vores revision.

2. Økonomistyring

Vi vurderer samlet set, at KU's økonomistyring i den gennemgåede periode af 2023 er sket på passende niveau. KU har inden for de undersøgte områder etableret forretningsgange og interne kontroller, der sikrer, at ledelsesinformation er styringsrelevant og baseret på validt datagrundlag.

Som led i KU's målsætning og arbejde med prognosepræcision, er fakulteternes opsparing og plan for anvendelsen heraf nu en central del af de strategiske drøftelser på mål- og handleplansmøderne. I forbindelse med udarbejdelsen af endeligt budget 2023 har der været en proces for en nærmere validering og analyse af robustheden af fakulteternes budgetter, der samtidig er blevet drøftet på efterårets handleplansmøder mellem universitetets ledelse og fakulteternes ledelse.

Det er vores vurdering, at budgetterings- og opfølgingsfasen sker med øget præcision henset til, at den ledelsesmæssige korrektion var på 201,6 mio.kr. i Ø2 2022, mens korrektionen er på 91,2 mio.kr. i Ø2 2023.

Vi er enige i KU's fortsatte fokus på fortsat at øge budget- og prognosesikkerheden.

3. Øvrige væsentlige områder og emner

Løn og ansættelsesmæssige dispositioner

Revisionen af lønninger på KU foretages med udgangspunkt i de gældende bekendtgørelser, Standarder for Offentlig Revision og Institutions-specifikke forhold herunder risikovurdering.

I forbindelse med vores revision af engangsvederlag, funktions- og kvalifikationstillæg har vi konstateret, at 4 ud af 7 stikprøver relateret til engangsvederlag ikke overholder styrelsens krav. Vi har konstateret, at ordinær løn, matematisk beregnet merarbejde og kvalifikationstillæg er udbetalt som engangsvederlag, hvorfor vi anbefaler KU at have øget fokus på området og styrke de relevante interne kontroller på området.

Vi er i forbindelse med vores revision blevet oplyst, at udfordringerne forbundet med implementering af nyt HR-system (KUPA) er løst, og at historiske differencer er afklaret. Vi vil i forbindelse med revisionen af årsregnskabet følge op på datakvaliteten i forbindelse med vores revision af feriepengeforpligtelser.

KU forventer at basere antal feriedage på faktiske skyldige feriedage ved udgangen af 2022 ved beregningen af feriepengeforpligtelsen 31.12.2023. Det skyldes at KU først forventer at faktiske skyldige feriedage ultimo 2023 tidligst kan opgøres medio januar 2024.

1. Konklusion på revisionen i årets løb

Konklusion på det interne kontrolmiljø

1. Vores vurdering af det interne kontrolmiljø

Vores revision i løbet af året har til formål at undersøge og vurdere, om KU's rapporteringssystemer, forretningsgange og interne kontroller fungerer forsvarligt.

Formålet hermed er at påse, om der forefindes korrekte, troværdige og rettidige bogholderregistreringer som grundlag for aflæggelsen af årsregnskabet. Vores revision i løbet af året og kontroltest er baseret på vores forståelse og vurdering af det interne kontrolmiljø, gennemgang af regnskabsinstruks, foretagne interviews og gennemgang af udvalgte kontroller. Vi har bl.a. afholdt møde med Koncern-økonomi inden for økonomistyring, hvor procedurer for udarbejdelse af økonomiopfølgning blev gennemgået. Vi har desuden sikret, at der ikke er væsentlige uoverensstemmelser i forhold til regnskabsinstruks fra februar 2022.

Vi vurderer, at KU har et passende kontrolmiljø, der sikrer, at KU's rapporteringssystemer, forretningsgange og interne kontroller fungerer forsvarligt, dog med mulighed for forbedringer som beskrevet i afsnit 5.1.

2. Regnskabsinstruks

Det er vores vurdering, at regnskabsinstruksen pr. februar 2022 i hovedtræk efterlever de af Økonomistyrelsen fastsatte retningslinjer. I henhold til afsnit 3 i regnskabsinstruksen skal denne opdateres årligt, hvilket KU er i proces med. KU forventer, at den opdaterede regnskabsinstruks ajourføres og godkendes endeligt inden udløbet af 2023.

På baggrund af vores gennemgang af den gældende regnskabsinstruks og udkast til regnskabsinstruksen for 2023 er det vores anbefaling, at KU fortsat har fokus på implementering og efterlevelse af de nye afsnit i regnskabsinstruksen. Eksempelvis er det konstateret, at afsnit 3.1 Det interne kontrolsystem og 3.2 Vedligeholdelse af det interne kontrolmiljø omtaler generelle aktiviteter som risikovurdering, proces omkring tilrettelæggelse af kontrolaktiviteter og opfølgning på kortlagte risici, der fortsat ikke fuldt ud gennemføres som beskrevet.

Ledelsen har oplyst, at årsagen til manglende efterlevelse af regnskabsinstruksen til fulde skyldes, at Fællesadministrationen (FA) oplever ressourcemangel til at udføre dele af de tildelte opgaver.

3. Overordnede interne kontroller

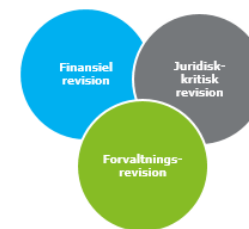
De statslige retningslinjer for god finansiell kontrol går i retning af øget dokumentation for de foretagne risikovurderinger. Vi har i forbindelse med den løbende revision konstateret, at KU i lighed med sidste år ikke har et dokumenteret overblik over iboende risici og interne kontroller i de finansielle processer udarbejdet efter Økonomistyrelsens vejledning om finansiell kontrol. En kortlægning af risici og kontroller har flere fordele, herunder vil det give et overblik over områder, der enten har for mange eller for få kontroller tilknyttet. Kortlægningen af det vil sikre en bedre udnyttelse af ressourcer og sikre et mere effektivt ledelsestilsyn under hensyntagen til de forskellige forsvarslinjer. KU forventer at følge op på forholdet som led i implementering af universitets administrationsreform, der pågår i 2023/2024.

KU har udarbejdet oplæg til administrationsreform, der er præsenteret for bestyrelsen den 3. oktober 2023. Oplægget er godkendt af programstyregruppen for KU's administrationsreform. Oplægget indeholder blandt andet oplæg til en ny administrativ grundstruktur. Efter bestyrelsesbehandlingen er projektet overgået til Designfasen, der løber frem til ultimo marts 2024. Designfasen er baseret på en række principper og med det formål at styrke og ensarte den fælles service på KU og derved frigive ressourcer.

KU har herudover inden for de undersøgte områder etableret forretningsgange og interne kontroller, der sikrer, at ledelsesinformationen er styringsrelevant og baseret på et validt datagrundlag og dermed medvirker til, at ledelsen på relevante niveauer kan træffe beslutninger i forbindelse med økonomistyringen.

2. Revisors ansvar

Samarbejde mellem KU, Rigsrevisionen og Deloitte

Rigsrevisionen og ministeriet har med hjemmel i rigsrevisorlovens § 9 stk. 1, indgået aftale om interne revisioner ved universiteterne (efterfølgende benævnt institutionsrevisor).

Vores arbejde som institutionsrevisorer tilrettelægges og udføres i henhold til internationale revisionsstandarder, § 9-aftalen, herunder standarder for offentlig revision. Arbejdet tilrettelægges med henblik på, at vi kan afgive en revisionspåtegning.

§ 9-aftalen har til formål at sikre, at Rigsrevisionen kan anvende institutionsrevisors revision af oplysninger med betydning for statsregnskabet. Aftalen giver endvidere Rigsrevisionen mulighed for at fastsætte krav til institutionsrevisor med hensyn til de områder, som institutionsrevisor erklærer sig om. Kravene fremgår af §9-aftalen fra september 2019.

Institutionsrevisors ansvar

Revisionen har ansvaret for at opnå høj grad af sikkerhed for, at regnskabet er uden væsentlig fejlinformation. For så vidt angår forvaltningsrevision og juridisk-kritisk revision, er det vores formål at opnå høj grad af sikkerhed for, at de i regnskabsåret udvalgte områder er uden væsentlige regelbrud eller manglende understøttelse af skyldige økonomiske hensyn.

Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision udført i henhold til internationale revisionsstandarder og standarder for offentlig revision altid vil afdække væsentlig fejlinformation, såfremt dette skulle opstå.

Ledelsens ansvar

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde et årsregnskab, der giver et retvisende billede af KU's aktiviteter i overensstemmelse med gældende love og regler, herunder regler om statens regnskabsvæsen.

Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ledelsen har desuden ansvaret for at forvalte KU's midler i overensstemmelse med principper for god offentlig økonomistyring og forvaltning samt, jf. universitetsloven, at sikre, at der ikke træffes dispositioner, som bringer KU's videreførelse i fare.

Rigsrevisionens ansvar

Rigsrevisionen har ansvaret for den samlede revision i henhold til rigsrevisorloven.

Rigsrevisionen har adgang til at foretage gennemgang af institutionsrevisors revisionsdokumentation med henblik på at foretage en vurdering af institutionsrevisors varetagelse af opgaveløsningen.

Løbende samarbejde

Opgaveløsningen koordineres ved løbende møder mellem KU og Deloitte i henhold til den aftalte årsplan.

Resultatet af den udførte revision rapporteres i revisionsprotokollater og management letters.

Rigsrevisionen modtager kopi af underskrevet årsrapport og protokollater til deres gennemgang og dokumentation.

3. Revisionens fokusområder

De overordnede områder, der har haft fokus i vores tilrettelæggelse af revisionen

Kvalitet i revisionen er vores førsteprioritet. Vi planlægger og udfører vores revision for at sikre, at vi har fokus på de væsentlige og risikofyldte forretningsområder samt administrative funktioner, der har betydning for årsregnskabet.

I den finansielle revision af årsregnskabet har vi vurderet væsentlighedsniveauet til 200 mio.kr. (2022: 200 mio.kr.). Vi vil rapportere alle identificerede fejl, der enkeltvis eller sammenlagt overstiger 10 mio.kr. i vores revisionsprotokollat.

Revisionsomfanget for 2023 er fastsat ud fra budgetterede omkostninger. Vi anser dette for passende baseret på KU's interne kontrolmiljø og kontroller.

Væsentlighedsniveauet er fastsat for at kunne prioritere revisionsindsatsen mod områder, hvor der er risiko for væsentlige fejl.

Hovedelementerne i revisionsplanen for Københavns Universitet (KU) for 2023 omfatter blandt andet:

Revision af det interne kontrolmiljø

Vi gennemgår KU's overordnede interne kontrolmiljø samt tester kontroller i udvalgte transaktionskæder.

Vi vurderer i forbindelse med revisionen af kontrolmiljøet, om dette fortsat er på et højt niveau i lighed med sidste år.

Revision af godkendelsesprocedure

Godkendelsesprocedure og sikring af funktionsadskillelse er et centralt element i revisionsplanen, da funktionsadskillelse forebygger fejl og imødegår risikoen for besvigelser og fejltilstande.

Revision af IT-systemer

KU's administrative IT-systemer og generelle IT-kontroller er et centralt element i KU's finansielle rapportering og er derfor også centrale i vores revision. Vi henviser til afsnit 4.3 for opsummering af IT-revision.

Revision i henhold til Standarderne for Offentlig Revision (SOR)

Som led i vores revision planlægger og udfører vi juridisk-kritisk revision i henhold til SOR 6 og forvaltningsrevision i henhold til SOR 7. Rotationen for indeværende år er som følgende:

Juridisk-kritisk revision – plan-temaer:

- Løn- og ansættelsesmæssige dispositioner
- Gennemførelse af salg (IDV)

Forvaltningsrevision - plantemaer

- Aktivitets- og ressourcestyring, herunder økonomistyring, projektadministration og styring af eksternt finansierede projekter
- Mål- og resultatstyring

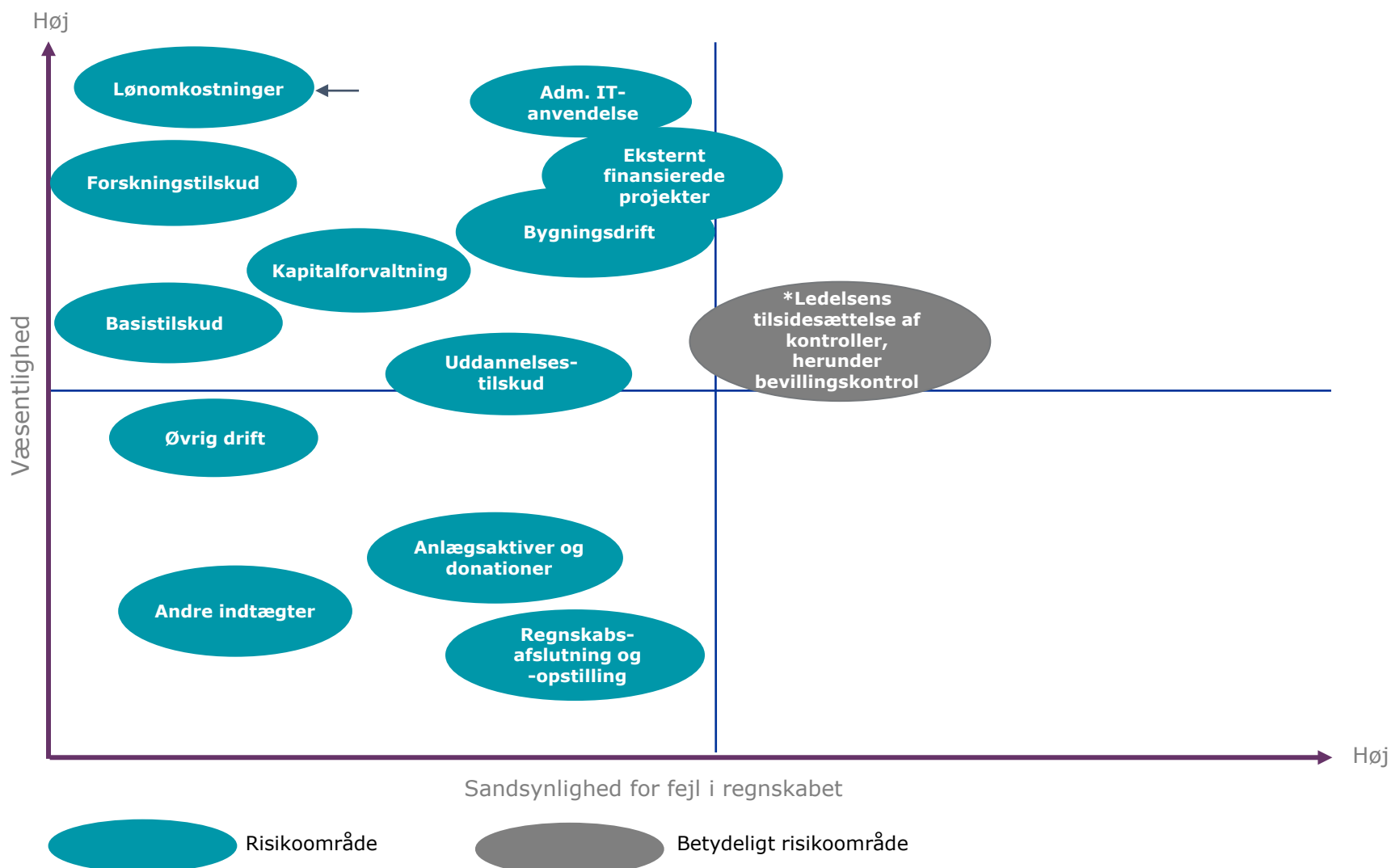
Rotationsplan fremgår af afsnit 5.

Særlige fokusområder i 2023

- Eksternt finansierede projekter har særlig fokus, da området er et væsentligt og komplekst fokusområde hos KU.
- Lønområdet er i fokus i indeværende år, da området er væsentligt, og styrelsen har fokus på overholdelse af krav vedr. udbetaling af engangsvederlag, funktions- og kvalifikationstillæg.
- Regnskabsmæssige konsekvenser af igangværende byggesager
- Den særlige revisionsinstruks, som pålægger os at foretage særskilt revision af KU's implementering af fælles konterings- og fordelingsvejledning, herunder plan for udarbejdelse af forretningsgange og kontroller på området, vil fortsat være et fokusområde i 2023. KU har implementeret instruksen til fulde i 2022 og benytter sig derved ikke af den tidligere delvise dispensation fra UFS.

3. Revisionens fokusområder

Oversigten er udtryk for en prioritering af revisionsindsatsen og ikke, at der er konstateret fejl

* Ledelsens tilsidesættelse af kontroller (foruddefineret risiko i internationale revisionsstandarder)

Der er risiko for, at ledelsen ved brug af sin autoritet kan tilsidesætte det interne kontrolmiljø, eksempelvis gennem manuelle posteringer med henblik på at begå besvigelser. Risikoen er foruddefineret og indplaceret i risikobilledet ud fra den risikovurdering, der fremgår af revisionsstandarder.

Interne kontroller

Interne kontroller og overvågning af interne kontroller har stigende fokus fra Økonomistyrelsen og øvrige tilsynsmyndigheder.

Risikovurdering vedrørende god offentlig forvaltning og lovmedholdelighed er foretaget i afsnit 5, da disse ikke specifikt retter sig mod revisionen af årsrapportens korrekthed. Formålet med disse områder er mere målrettet de interne kontroller til blandt andet at sikre sparsommelighed, produktivitet, god økonomistyring, og at bevillinger anvendes i henhold til lovgivningen og de formål, de er tildelt.

Ændringer siden vores revision for 2022 indikeres og forklares med nedenstående:

- Som følge af KU's afklaring af historiske differencer og løsning af udfordringer forbundet med implementeringen af KUPA er det vores vurdering, at der er reduceret sandsynlighed for fejl på lønomkostningerne.

4. Finansiell revision

4.1. Løn og gager

Rigsrevisionen har ansvaret for revisionen af Statens Lønssystem SLS. Rigsrevisionens revisionsrapport om Statens Lønssystem bekræfter blandt andet, at lønbehandlingen i SLS sikrer korrekt lønudbetaling og dermed korrekt beregning af lønsedler.

Vores revision har derfor været fokuseret mod universitetets grundlag for indberetninger til SLS. Vi har foretaget vores revision ved gennemgang af forretningsgange og stikprøvevis test af kontroller samt interview med ansvarlige for løn og gager. Vores gennemgang omfatter løn og gager, som universitetet har udbetalt til og med juli 2023.

Den udførte finansielle revision har i hovedpunkter omfattet følgende processer:

Område	Risiko	Udført revision	Bemærkninger fra den udførte revision
Inddata	Risiko for udbetaling af ikke-godkendte transaktioner.	Vi har gennemgået forretningsgangen for inddatakontrol i forhold til godkendelse i SLS samt af timesedler.	Gennemgangen har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.
Uddatakontrol	Risiko for udbetaling af forkert beløb som følge af fejlindtastning.	Vi har gennemgået forretningsgangen for gennemgang af fejl- og advisilister. De i SLS dannede fejl- og advisilister gennemgås af KU ved hver lønkørsel.	Gennemgangen har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.
Ledelse / ansatte med de største lønudbetalinger	Risiko for udbetaling af forkerte beløb til personer i ledelsen samt ansatte med de største lønudbetalinger.	Vi har stikprøvevis kontrolleret lønnen til kontrakt, indplacering og indgåede aftaler om evt. særlige tillæg for de udvalgte stikprøver.	Gennemgangen har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

4. Finansiell revision

4.2 Eksternt finansierede projekter

Ved revisionen af projektregistreringer har vi ved stikprøvevis kontrol og interview påset, at

- KU har etableret procedurer for løbende kontrol af, at indregnede indtægter fra eksternt finansierede projekter følger de faktiske omkostninger
- KU har etableret procedurer for løbende kontrol af stamdata, merforbrug og lukning af projekter samt opfølgning på tilgodehavender
- KU har etableret procedurer for egenkontrol af periodisering af omkostninger
- KU har etableret et faktura-flow, der tilsikrer, at omkostninger, der bogføres på projekterne, er godkendt af flere personer (funktionsadskillelse).

Det er vores vurdering, at KU har hensigtsmæssige processer for registrering og løbende overvågning af økonomien på eksternt finansierede projekter.

Område	Risiko	Udført revision	Bemærkninger fra den udførte revision
Oprettelse af projekter	Der er risiko for, at indtægter er fejlbehæftet som følge af manglende forekomst og nøjagtighed i projektomkostninger.	Vi har testet kontroller relateret til projektoprettelser, herunder at der foreligger passende bemyndigelser herfor. Herudover har vi revideret kontrol for, at omkostninger godkendes af mindst to personer, og at der foreligger passende prokuraregler, som er implementeret i fakturagodkendelsessystemet.	Gennemgangen har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.
Løbende rapportering og opfølgning på projektøkonomi	Der er risiko for fejlbehæftet værdiansættelse af tilgodehavender som følge af, at grundlaget for opgørelsen af merforbrug og hensættelse til egenfinansiering er fejlbehæftet.	Vi har revideret K-rapportering, hvor KU følger op på alle åbne projekter og forholder sig til afvigelser mellem projektbudget og bevillingstilsagn, merforbrug, og hvorvidt slutdato er korrekt.	Gennemgangen har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

4. Finansiell revision

4.3 Generelle IT-kontroller

Generelle IT-kontroller er de kontroller, som er etableret i og omkring KU's væsentlige IT-platforme med henblik på at opnå en velkontrolleret og sikker IT-anvendelse og dermed også understøtte de IT-baserede forretningsprocesser, som har betydning for KU's regnskabsaflæggelse.

Følgende systemer har været omfattet af vores revision af generelle IT-kontroller for 2023:

- Navision Stat
- IndFak2
- Stads
- SLS

Som institutionsrevisor skal vores revision af ovenstående systemer ses som tillæg til Rigsrevisionens revision af statens ovennævnte systemer. Dette betyder i praksis, at vores revision primært er relateret til brugeradministration og kontroller relateret til brugeren af systemerne. For nærmere detaljer om revisionen af systemerne henvises til den årlige ledelseserklæring fra Økonomistyrelsen.

Konklusion

KU har for de testede områder tilrettelagt passende kontroller. Vi har dog enkelte anbefalinger vedrørende adgangsstyring i Stads og Windows AD.

Generelle IT-kontroller

Generelle IT-kontroller er de kontroller, som ledelsen har etableret i og omkring virksomhedens væsentlige IT-platforme med henblik på at opnå en velkontrolleret og sikker IT-anvendelse og dermed understøtte en pålidelig databehandling i IT-baserede forretningsprocesser.

Som led i revisionen af KU har Deloitte revideret den del af de generelle IT-kontroller, som vi vurderer relevante for aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, og som er i overensstemmelse med de lovgivningsmæssige krav.

Formålet har været at vurdere, om ovennævnte generelle IT-kontroller dels er udformet på en hensigtsmæssig måde, og dels opretholdes og dokumenteres som tilsigtet for regnskabsåret.

Anbefalinger

Den etablerede procedure for periodisk revurdering af brugerrettigheder i Stads er udført i 2023. Vi anbefaler, at KU styrker kontrollen yderligere ved at følge op på, hvorvidt eventuelle rettelser, der er identificeret af decentrale ledere, er foretaget.

KU har en passwordpolitik, der ikke stiller krav til kompleksitet i password, hvilket vi anbefaler. Der er dog implementeret krav om kompleksitet i password konfigurationen i STADS og vi anbefaler at password konfigurationen i Windows AD ligeledes stiller krav om kompleksitet for hhv. brugergrupperne Admin og Guest.

Brug af automatiske kontroller

Vores gennemgang af de generelle IT-kontroller har ikke omfattet en vurdering af kontrol- og sikkerhedsniveauet i de enkelte brugersystemer, herunder automatiske kontroller i de administrative processer og logiske adgangsrettigheder til udførelse af forretningsaktiviteter i brugersystemerne. Vi har endvidere ikke efterprøvet, at de generelle IT-kontroller har fungeret i hele regnskabsperioden.

Backupprocedurer

Vi skal anbefale, at KU selv foretager en vurdering af, om dens backupprocedurer er tilstrækkelige til at sikre, at virksomheden overholder bogføringslovens krav til opbevaring af regnskabsmateriale, og at bogføringsmaterialet kan genskabes, hvis det går tabt.

Afgrænsning

Revisionen omfatter den administrative IT-anvendelse. De gennemgængede kontroller er kontrolleret med et revisions-understøttende formål og repræsenterer kun en delmængde af den samlede informationssikkerhed.

Vores gennemgang omfatter ikke cyber- og datasikkerhed, herunder sikring mod interne og eksterne trusler, malware, hacking og datatab samt sikring af persondata, databehandlafter og overholdelse af relevant lovgivning. Vores gennemgang er ligeledes ikke specifikt rettet mod at afdække brud på persondataforordningen (GDPR).

5. Juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

Rotationsplan

Revisionen af de pligtige plantemaer i henhold til SOR gennemføres efter en rotationsplan, således at de pligtige områder er dækket i aftaleperioden.

I forhold til rotationsplanen er følgende lovpligtige plantemaer udvalgt i 2023:

Forvaltningsrevision:

- Aktivitets- og ressourcestyring
- Mål- og resultatstyring

Juridisk-kritisk revision:

- Løn- og ansættelsesmæssige dispositioner
- Gennemførelse af salg (indtægtsdækket virksomhed)

Revisionen af de lovpligtige områder foretages i henhold til de SOR-standarder, som er offentliggjort i 2021. Standarderne har til formål at sikre en ensartet revision på det offentlige område på tværs af forskellige offentlige institutioner og indeholder derfor et antal pligtige plantemaer, der skal gennemgås som led SOR, i det omfang disse er relevante.

Relevante plantemaer	Finansiel værdi (væsentlighed)	Risiko for forvaltningsmangel/ regelbrud	Begrundelse	Tidspunkt for gennemgang (2023 udført af tidligere revisor)		
				Tidligere år	2023	Fremtidige år
Gennemførelse af indkøb (SOR 6a)	● ● ●	● ○ ○	Plantemaet relateret til gennemførelse af indkøb da KU er forpligtet til at sikre, at udbudsloven samt andre relevante statslige regelsæt overholdes, i det omfang de er relevante for KU.	2022 2019		2027 2024
Løn- og ansættelsesmæssige dispositioner (SOR 6b)	● ● ●	● ○ ○	Plantemaet relateret til løn- og ansættelsesmæssige dispositioner vurderes væsentligt henset til væsentligheden af de indregnede omkostninger.	2022 2021 2020 2019	X	2027 2026 2025 2024
Gennemførelse af salg - indtægtsdækket virksomhed (SOR 6c)	● ○ ○	● ● ○	Plantemaet vurderes mindre væsentligt, da omfanget er lavt set i forhold til KU's samlede aktiviteter. Temaet udvælges dog grundet krav fra styrelsen.	2022 2021 2020 2019	X	2027 2026 2025 2024
Aktivitets- og ressourcestyring (SOR 7a)	● ● ●	● ○ ○	Plantemaet vurderes væsentligt, da KU skal sikre, at aktiviteter og ressourcer tilpasses de faktiske behov, herunder at det løbende tilstræbes at tilpasse omkostningerne til det aktuelle aktivitetsniveau.	2022 2021 2020 2019	X	2027 2026 2025 2024
Udvalgt underemne: Håndtering af eksternt finansierede projekter (SOR 7a)	● ● ○	● ● ●	Underemnet vurderes væsentligt, da KU har mange projekter, der finansieres af eksterne parter, hvor der stilles betingelser til projektet for at modtage finansieringen. Der vil være fokus på håndtering af projekter fra vugge til grav samt fokus på, at KU har udarbejdet tilstrækkelige og betryggende forretningsgange på området.	2022	(X)	
Mål- og resultatstyring (SOR 7b)	● ● ●	● ○ ○	Plantemaet vurderes væsentligt, da KU skal sikre, at der er fastsat mål for uddannelseskvaliteten og opfølgning på de opnåede resultater på mål af høj væsentlighed.	2022 2021 2020 2019	X	2027 2026 2025 2024
Styring af offentlige indkøb (SOR 7c)	● ● ●	● ○ ○	Plantemaet vurderes væsentligt, da KU er forpligtet til at sikre, at indkøb sker i henhold til fastlagte indkøbspolitikker og strategier, og at der følges op på målsætninger for indkøbere.	2021 2018*		2027 2024
Budgetstyring af flerårige investeringsprojekter (SOR 7d)	● ● ○	● ● ●	Plantemaet vurderes væsentligt i de år, hvor KU gennemfører væsentlige investeringsprojekter. Der vil være fokus på budgetudarbejdelsen og -opfølgningen, samt at det leverede produkt stemmer til kravspecifikation.	2019		

X: Gennemgået

(X): Opfølgning på tidligere års bemærkninger

5. Juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

5.1 Aktivitets- og ressourcestyring (økonomistyring)

Risiko

Der er risiko for, at KU ikke har tilrettelagt passende forretningsgang og interne kontroller som danner grundlag for beslutninger i forbindelse med aktivitets- og ressourcestyring (økonomistyring).

Vurdering af økonomistyring

Vi har konstateret, at der generelt er passende kontroller vedrørende rapportering og opfølgning på økonomistyringen, herunder at såvel rektorat som bestyrelse har passende fokus på økonomistyringen.

Observationer

Vi har ikke konstateret væsentlige mangler i KU's tilrettelagte forretningsgange og interne kontroller, dog har vi identificeret enkelte forbedringspunkter jf. side 804.

Konklusion

Vi har konstateret, at der er etableret tilstrækkelige forretningsgange og interne kontroller til at sikre, at ledelsen får relevante informationer, samt at ledelse og bestyrelse har passende fokus på at følge økonomistyringen, og at der er redegjort for de væsentlige afvigelser, der er mellem budget og forventet resultat. Vi er samtidig enige i KU's fokus og det igangværende projekt med henblik på optimering af økonomistyringsprocesser.

Formål

Formålet er at vurdere, om KU har tilrettelagt passende forretningsgange og interne kontroller, der sikrer, at ledelsen har tilstrækkelig og valid information til rettidigt at træffe velbegrundede beslutninger i forbindelse med aktivitets- og ressourcestyringen.

Afgrænsning

Revisionen omfatter gennemgang af de af KU tilrettelagte forretningsgange og kontroller for økonomistyring, herunder at der er processer for rapportering til øverste ledelsesniveau, og at denne er i overensstemmelse med foretagne registreringer. Gennemgangen har ikke omfattet en vurdering af de forretningsmæssige beslutninger, der er truffet på baggrund af den modtagne information.

Omfang

Gennemgangen har blandt andet omfattet en vurdering af, om:

- der udarbejdes bestyrelsesgodkendte budgetter
- der er faste procedurer for rapportering til ledelse og bestyrelse
- rapporteringen omfatter alle KU's aktiviteter
- det dokumenteres løbende i referater, at økonomirapporteringen er drøftet i bestyrelsen
- centrale kontroller i forbindelse med udarbejdelsen af den løbende økonomirapportering er implementeret og fungerer effektivt.

Vores vurdering af økonomistyringen

Grundlaget for KU's økonomistyring er budgettet for 2023, som blev vedtaget af bestyrelsen den 13. december 2022. Budgettet udarbejdes på grundlag af en decentraliseret budgetprocedure, hvor KU's fakulteter og institutter m.fl. involveres. Budgettet udarbejdes, således at det er anvendeligt ved rapportering for hele året, suppleret med økonomiopfølgninger for den resterende del af regnskabsåret. Den løbende opfølgning fokuserer på resultatopgørelse, pengestrømsopgørelse og balance samt udviklingen i eksternt finansierede projekter.

Budgettet for 2023 viste et forventet underskud på 411,5 mio. kr., og ledelsens prognose ved økonomiopfølgning Ø2 viser et forventet underskud på 291,2 mio. kr. Dertil er der foretaget en ledelsesmæssig korrektion på 91,2 mio. kr., således at forventningen til 2023 er et underskud på 200 mio. kr. Vi henviser til Ø2-rapporteringen for forklaring af afvigelserne mellem budget og prognose. Vores gennemgang de beskrevne afvigelser i Ø2-rapporteringen har ikke givet anledning til bemærkninger.

KU udarbejder månedlig økonomiopfølgning, som behandles på de administrative lederes møder med deltagelse af fakultetsdirektørerne. Herudover udarbejder KU en detaljeret økonomiopfølgning for hhv. periode 4 og periode 9 (Ø-rapporteringer), hvor KU ligeledes opdaterer prognosen for årets resultat og sammenholder med hhv. budget og realiseret regnskab. Bestyrelsen godkender de årlige budgetter og modtager opfølgning herpå i form af Ø-rapporteringerne og årsrapport.

5. Juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

5.1 Aktivitets- og ressourcestyring (økonomistyring)

Vores vurdering af økonomistyringen fortsat

Udviklingen i det budgetterede resultat sammenholdt med de revurderede prognoser i løbet af året viser en reduktion i afvigelserne sammenholdt med tidligere år, hvilket skyldes KU's øgede fokus og specifikke tiltag med henblik på at øge budget- og prognosepræcision. Finansielle poster var oprindeligt budgetteret med 0 mio. kr., mens Ø2-rapporteringen viser en forventet indtægt på 90 mio. kr. Herudover havde KU oprindeligt budgetteret med et driftsunderskud på 160,9 mio. kr. på bygningsområdet, mens det forventede driftsunderskud i Ø2-rapporteringen er på 78,1 mio. kr., hvilket er en forbedring på 82,8 mio. kr. Finansielle poster og bygningsområdet har historisk været de områder, der er mest udfordrende at budgettere grundet usikkerhederne i hhv. det finansielle marked og igangværende bygningsager. Områderne står for 172,8 mio. kr. ud af 211,5 mio. kr., som udgør afvigelsen mellem budget og Ø2-rapporteringen.

KU's budgetproces er baseret på en bottom-up-proces på baggrund af indmeldinger fra de enkelte budgetansvarlige. Som led i KU's målsætning og arbejde med forbedring af prognosepræcisionen har KU bl.a. besluttet, at fakulteternes opsparring og planen for anvendelsen heraf nu er en central del af de strategiske drøftelser på mål- og handleplansmøderne.

I forbindelse med udarbejdelsen af endeligt budget 2023 har der været en proces for en nærmere validering og analyse af robustheden af fakulteternes budgetter, der samtidig er blevet drøftet på efterårets handleplansmøder mellem universitetets ledelse og fakulteternes ledelse. Processen kræver fortsat en grundig drøftelse med fakulteterne om problemstillingerne med henblik på at forbedre processerne i forbindelse med fremtidig budgettering.

KU arbejder fortsat med, at der decentralt sker en mere kritisk stillingtagen til og vurdering af den decentrale økonomi i form af, at der også på de lokale ledelsesniveauer anlægges et ledelsesmæssigt skøn og foretages en ledelsesmæssig korrektion.

KU arbejder fortsat med at styrke økonomistyringen og har i samarbejde med BCG gennemført en analyse af KU's administrative organisering. Analysen vil også kunne inddrages som led i arbejdet med at forenkle styringen og dermed medvirke til at nedbringe budgetafvigelserne.

Vi er enige i KU's fokus på at øge den decentrale kritiske stillingtagen til budget og forventninger for derigennem at nedbringe budgetafvigelserne og sikre, at de planlagte aktiviteter gennemføres som budgetteret eller giver anledning til revurdering af forventningerne.

5. Juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

5.2 Løn og ansættelsesmæssige dispositioner

Risiko

Der er risiko for, at KU ikke overholder regler i de udbetalte lønninger, og at institutionen ikke administrerer området i overensstemmelse med gældende retsnormer.

Vurdering af løn og ansættelsesmæssige dispositioner

Vi har konstateret, at der generelt er passende kontroller på området. Vores stikprøvevise gennemgang af engangsvederlag har dog givet anledning til bemærkninger.

Observationer

Vi har ved revisionen på udvalgte stikprøver vedrørende engangsvederlag konstateret uoverensstemmelser ift. styrelsens krav.

Konklusion

Vi har konstateret, at bortset fra engangsvederlag, er der etableret tilstrækkelige forretningsgange og interne kontroller vedrørende løn og ansættelsesmæssige dispositioner.

Formål

Formålet med den samlede revision er at opnå høj grad af sikkerhed for, at der ikke er væsentlige og uopdagede regelbrud (dvs. væsentlige fejl) i de udbetalte lønninger, og at institutionen administrerer området i overensstemmelse med gældende retsnormer.

Afgrænsning

Institutionen anvender SLS, og Økonomistyrelsen har ansvaret for, at indrapporterede løndele er kommet korrekt til udbetaling. Økonomistyrelsen har i tidligere år bekræftet, at Økonomistyrelsen indestår for sikkerheden i systemerne, og at der ikke er forhold af væsentlig betydning for revisionen, hvorfor vores revision er afgrænset til en vurdering af indrapportering til SLS og behandling af uddata. Vi indhenter og vurderer ledelseserklæringen der forventes udgivet primo 2024.

Omfang

Revisionen har blandt andet omfattet en vurdering af, om institutionen har:

- etableret forretningsgange, der forebygger, at der udbetales løn, der ikke er i overensstemmelse med gældende regler
- procedurer for vurdering af, om lønindplacering er sket ud fra passende dokumentation
- kontrol af uautoriseret adgang, og om transaktioner godkendes ved indtastning
- kontrol af, om merarbejde til ledere udbetales i overensstemmelse med gældende retningslinjer

Observationer

Gennemgang af engangsvederlag har givet anledning til bemærkninger, da vi i forbindelse med vores revision af engangsvederlag har konstateret, at 4 ud af 7 stikprøver relateret til engangsvederlag ikke overholder styrelsens krav. Vi har konstateret, at ordinær løn, matematisk beregnet merarbejde og kvalifikationstillæg er udbetalt som engangsvederlag, hvorfor vi anbefaler KU et øget fokus på området, herunder at styrke kontrollerne på området.

Vores gennemgang af øvrige områder har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger.

6. Opfølgning på bemærkninger fra tidligere revisionsprotokollater 1/2

Vi har som led i vores revision fulgt op på revisionsbemærkninger fra den årsrevision, der er omtalt i revisionsprotokollat af 12. april 2023

Observationer fra tidligere

6.1 Revisorerklæringer vedrørende eksternt finansierede projekter (12. april 2023, punkt 6)

Vi har i 2022 afgivet 51 særskilte erklæringer vedrørende projekter for EU samt andre eksterne bevillingsgivere om anvendte projektmidler, hvoraf 35 af erklæringerne har givet anledning til en eller flere bemærkninger. På de 35 projekter er der i alt 60 fremhævelser eller bemærkninger. For de 35 projekter er fejlene blandt andet relateret til brugen af time sheets. Fejlene vedrører primært formalia (overholdelse af frister, rettidigt udfyldte og godkendte time sheets mv.).

Det er fortsat vores vurdering, at KU med fordel kan styrke processerne og forsvarslinjer omkring den formelle administrative projektstyring, og vi anbefaler, at området tages med i overvejelserne om fremtidig organisering. I lyset af det store antal bemærkninger til de konkrete projektrevisioner har Deloitte og KU i samarbejde udvalgt underemnet Håndtering af eksternt finansierede projekter til plantemaet Aktivitets- og ressourcestyring. Formålet med underemnet er at identificere eventuelle svagheder og forbedringspunkter i den måde, som KU håndterer eksternt finansierede projekter på. Der henvises til afsnit 4.5 for en konklusion på området.

Vi anbefaler desuden, at KU øger fokus på at gennemgå de administrative krav og indgå i dialog med bevillingsgiver på et tidligere tidspunkt for at opnå en evt. dispensation fra krav, der ikke kan indpasses i KU's administrative processer.

KU har oplyst, at det på baggrund af analyse udarbejdet af BCG har igangsat vurderinger af KU's organisering, som kan have betydning på projektområdet. Vi vurderer, at KU har iværksat initiativer til at forbedre projektområdet og imødegå vores observation samt anbefalinger.

Status 2023

Vi har i 2023 frem til 30. september afgivet 37 (51 i 2022, 12 mdr.) særskilte erklæringer vedrørende projekter for EU samt andre eksterne bevillingsgivere om anvendte projektmidler, hvoraf 14 ud af 37 erklæringerne har givet anledning til en eller flere bemærkninger, svarende til 38% (69% i 2022). På de 14 projekter er der i alt 18 exceptions eller revisionsbemærkninger.

For de 14 projekter er fejlene blandt andet relateret til brugen af time sheets. Fejlene vedrører primært formalia (overholdelse af frister, rettidigt udfyldte og godkendte time sheets mv.).

Det er fortsat vores vurdering, at KU med fordel kan styrke processerne omkring den formelle administrative projektstyring, og anbefaler, at området tages med i overvejelserne om fremtidig organisering. Vi anbefaler desuden, at KU øger fokus på at gennemgå de administrative krav og indgår dialog med bevillingsgiver på et tidligere tidspunkt for at opnå en evt. dispensation fra krav, der ikke kan indpasses i KU's administrative processer.

KU har udarbejdet oplæg til administrationsreform, der er præsenteret for bestyrelsen den 3. oktober 2023 og projektet er overgået til Designfasen, der løbet frem til ultimo marts 2024. Administrationsreformen forventes at styrke og ensarte den fælles service på KU, som også omfatter projektområdet.

Punktet holdes på baggrund af ovenstående åbent.

6. Opfølgning på bemærkninger fra tidligere revisionsprotokollater 2/2

Vi har som led i vores revision fulgt op på revisionsbemærkninger fra den årsrevision, der er omtalt i revisionsprotokollat af 12. april 2023

Observationer fra tidligere	Status 2023
<p>6.2 Aktivitets- og ressourcestyring (eksternt finansierede projekter) - (12. april 2023, punkt 4.5)</p> <p>I lyset af det store antal bemærkninger til de konkrete projektrevisioner har Deloitte og KU i samarbejde udvalgt underemnet <i>Håndtering af eksternt finansierede projekter</i> til plantemaet Aktivitets- og ressourcestyring for 2022. Formålet med underemnet var at identificere eventuelle svagheder og forbedringspunkter i den måde, som KU håndterer eksternt finansierede projekter på.</p> <p>Vi identificerede en række forbedringspunkter relateret til faserne pre-award, drift og afslutnings og regnskabsaflæggelse. Vi har konkret konstateret svagheder relateret til beskrevne forretningsgange, overholdelse af tilsagnsskrivelse og kvalitetssikring. Herudover har vi konstateret mangler vedrørende overholdelse af bevillingsskrivelser, særligt for EU-projekter.</p>	<p>Vi har i forbindelse med den løbende revision for 2023 forespurgt KU om konkrete tiltag for at imødegå vores observationer relateret til håndtering af eksternt finansierede projekter. KU er meget opmærksomme på de udfordringer, som vi har afdækket i forbindelse med revisionen. Det er derfor i det daglige arbejde løbende et fokusområde med henblik på at sikre fortsat øget overholdelse af retningslinjer samt øget vidensniveau om de gældende regelsæt og værktøjer – både fællesadministrativt og på fakultets- og institutniveau.</p> <p>Organiseringen af projektområdet er en del af arbejdet i den reform af universitetets administration, der pågår i 2023/2024. Det er derfor KU's vurdering, at denne organisering bør være udført, før der kan designes nye processer og vurderes implementering af nye større interne kontroller og/eller kontrolenheder.</p> <p>Vi vil konkludere på området i forbindelse med den endelige rapportering for 2023.</p>

7. Revisors ydelser samt uafhængighed

Vi skal i forbindelse med vores forpligtelser efter de internationale revisionsstandarder redegøre for arten af andre leverede rådgivnings- og erklæringsydelser.

Vi bekræfter, at Deloitte er uafhængige af KU, og vi vil bekræfte dette igen i vores revisionsprotokollat til årsregnskabet.

Vi bekræfter, at vi under revisionen har modtaget alle de oplysninger, vi har anmodet om.

For så vidt angår revisorlovens bestemmelser om revisionens formål, omfang og ansvar, henviser vi til side 737-752 i revisionsprotokollatet af 31. oktober 2022 om beskrivelse af revisionens formål, omfang og udførelse, revisors rapportering samt ansvarsfordelingen mellem bestyrelse, rektorat og revisor.

Rådgivnings- og assistanceopgaver

Vi har siden afgivelsen af vores revisionsprotokollat af 12. april 2023 leveret følgende ydelser til KU:

Erklæringsopgaver i tilknytning til revisionsopgaven:

- Øvrige revisionsopgaver, herunder påtegning af diverse projektregnskaber og indberetninger
- Erklæringen om amerikanske studielån på KU (FFELP)

Andre opgaver

- Assistance vedrørende styring af Nyt SIS-projekt herunder udarbejdelse af businesscase
- Assistance vedrørende projekt om skemalægning(SUND)
- Assistance vedrørende workzone optimering i HR
- Assistance vedrørende diverse moms- og skattemæssige forhold samt ind og udstationering af medarbejdere
- Assistance vedrørende diverse regnskabsmæssige forhold
- Oplæg om processen for H2020 projektregnskaber og revision heraf
- Assistance vedrørende udbud af kapitalforvaltning

Revisionens formål og omfang samt ansvarsfordeling

For så vidt angår revisorlovens bestemmelser om revisionens formål, omfang og ansvar, henviser vi til standardvilkår og betingelser om revisionens formål, omfang og udførelse samt ansvarsfordeling, som fremgår på side 737-752 i revisionsprotokollat af 31. oktober 2022.

Vi skal henvide hertil, ligesom vi anbefaler, at eventuelle nye bestyrelsesmedlemmer får udleveret kopi heraf.

Med hensyn til beskrivelsen af ansvarsfordeling og samarbejde mellem KU, Rigsrevisionen og Deloitte henvises til afsnit 2.

8. Underskriftsside

Fremlagt på bestyrelsesmødet den 14. december 2023

Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Lars Hillebrand
statsautoriseret revisor

Christian Dahlstrøm
statsautoriseret revisor

Rektor, universitetsdirektør og bestyrelsen

Henrik C. Wegener
rektor

Søren Munk Skydsgaard
universitetsdirektør

Merete Eldrup
formand

Agnete Raaschou-Nielsen

Anne Sofie Tranberg

Birgitte Vedersø

Dorte Brix

Jan S. Hesthaven

Jesper Grodal

Kevin Hangaard Olesen

Lars Rasmussen

Pia Quist